

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
11/2023	Formannskapet	13.02.2023
	Kommunestyret	

Saksbehandler: Kristin Sandaa
Hjemmel:

Demensvennlig samfunn

Saksopplysninger

Sak 19/2022 Demensvennlig kommune.

Felles råd for eldre og personer med funksjonsnedsettelses behandling i møte den 26.10.2022

Rådet ønsker at Rødøy kommune blir en demensvennlig kommune og ber om at Rødøy kommunestyre tar opp dette som en sak.

Demensvennlig samfunn handler om å kurse ansatte i servicenæringen i hvordan møte personer med demens på en god måte. Det er en stadig økende andel personer med demens i Norge og mange av disse bør fortsatt hjemme. De skal mestre vanlige hverdagslige oppgaver og aktiviteter som alle oss andre, men med kognitiv svikt blir dette mye vanskeligere. Dette skaper igjen utfordringer for de som f.eks. jobber i dagligvarebutikken og kanskje ikke helt forstår hvorfor den litt eldre damen sliter med å betale for seg og hvordan eventuelt håndtere dette.

Mål med kampanjen

Målet med denne kampanjen for et mer demensvennlig samfunn er at mennesker med demens skal møte forståelse, respekt og støtte fra de gruppene i befolkningen som de trenger hjelp fra. Det vil gjøre det mulig for dem å utføre vanlige hverdagsaktiviteter, som for eksempel:

- Å handle, bruke offentlig transport og kommunisere med offentlige myndigheter.
- Delta i foreningsliv, være i fysisk aktivitet, bruke kulturaktiviteter som for eksempel bibliotek, kino og konserter.

Nasjonalforeningen for folkehelsen ønsker at personell i offentlig og privat servicenæring, som for eksempel bibliotekarer, butikkmedarbeidere, kioskmedarbeidere, servitører, bussjåfører og medarbeidere på kommunens servicetorg, skal få opplæring i hvordan de best mulig kan møte mennesker med demens.

Fremgangsmåte

1. Kommuneledelsen i Rødøy presenteres for kampanjen. Vedlagt ligger også en ferdig utarbeidet Power Point-presentasjon
2. Deretter må representanter for Rødøy kommune signere en avtale med om at de skal jobbe for et mer demensvennlig samfunn. (se vedlegg). Avtalen skal signeres av ordfører og

generalsekretær. Det vil bli et spørsmål om oppmerksomhet rundt signering, spesielt med tanke på media.

3. Rødøy kommune setter deretter sammen en arbeidsgruppe som skal se på hvilke lokale tiltak det er behov for. Det er ofte ønsker om at pårørende eller personer med demens inkluderes i denne arbeidsgruppa. Andre personer som kan være lurt å involvere i arbeidsgruppa kan være noen fra eldrerådet, eller andre frivillige organisasjoner som har lyst til å bidra.

Arbeidsgruppen

Arbeidsgruppen kan bestå av noen faste representanter, og ev. noen man inviterer inn til forskjellige ganger. For eksempel kan det være lurt å invitere inn noen fra handelsstanden, transportnæringen eller andre som yter service i lokalmiljøet – uten at de må være del av arbeidsgruppen hele tiden. På denne måten blir de en del av kampanjen og det blir lettere å få til et samarbeid om undervisning for deres arbeidstakere. Grunnen til at det er ønske om at det skal være en fast arbeidsgruppe er at det vil sikre at det blir framdrift i arbeidet – at det er noen som har ansvar for oppfølging.

Arbeidsgruppen skal sammen komme fram til hvilke yrkesgrupper som kan ha nytte av en opplæring om demens. Det kan være de som jobber på lokale kafeer, frisører, taxi-sjåførere, matbutikker, kommunens servicetorg, kirkemedarbeidere, treningsentre, bussjåførere o.l.

Undervisning

Nasjonalforeningen for folkehelsen har ferdig utarbeidet undervisningsmaterieell. Det består av en Power point- presentasjon, filmer og brosjyrer. Undervisningen tar for seg hvordan man gir god service til personer med demens. Alle som deltar på kurs for en liten brosjyre (folder) med rådene som de kan ta med seg. Nasjonalforeningen lager også logo til alle kommuner som deltar i Demensvennlig samfunn-kampanjen. De som deltar på kurs får denne logoen sammen med Rødøy kommunens logo som et klistremerke som de kan ha opp i butikkvinduet, eller ved kassa, om de ønsker det. Dette signaliserer at de er med og bidrar.

Rødøy kommune og øvrige aktører finner egnet lokale til å ha undervisning. På mange steder kan det godt være pauserommet til en bedrift, eller et annet møtelokale som Rødøy kommune disponerer. Arbeidsgruppen finner også de som kan holde kursene. I noen kommuner har det vært demensteamet, mens andre steder har det vært en annen med helsefaglig bakgrunn eller pårørende. Det bør være noen som kan en del om demens.

Fordeler for Rødøy kommune

Godt tiltak for å bedre forhold for de som lever med demens i kommunen.

Kan gjøre det lettere for personer med demens å være en del av lokalsamfunnet og bo hjemme lenger.

Omdømmebygging – Rødøy kommune får være del av de gode eksemplene som spres videre i media og foredrag.

Vurderinger

Det vurderes at Rødøy kommune kan være deltakere i demensvennlig kommune, og at det kan jobbes videre med å se på implementering av dette prosjektet.

Saken vil få økonomiske konsekvenser særlig med tanke på bruk av personalet. Dette bør tas med i videre vurderinger.

Konklusjon og anbefaling

Det anbefales at administrasjonen går videre med å se på mulighetene for å starte dette prosjektet opp i Rødøy kommune.

Bakgrunnen for anbefalingen er det økende trykket av demens i befolkningen og behovet for kompetanseutvikling. Eldre er en økende befolkningsgruppe i Rødøy kommune og det vil være særlig viktig for Rødøy kommune fremover å se på hvordan det best kan legges til dette for denne gruppen.

Kommunedirektørens innstilling

1. Administrasjonen går videre med demensvennlig samfunn med tanke på å gjennomføre dette i egen kommune
2. Saken følges opp videre av råd for eldre og personer med funksjonsnedsettelse
3. Dersom prosjektet utløser økonomiske konsekvenser for kommunen, vil det på nytt løftes opp til kommunestyret for behandling

Rødøy kommune, 03.02.2023

Einar Arild Hauge
Kommunedirektør

Kristin Sandaa
Helse- og omsorgssjef

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Vedlegg:

- 1 Kort om demensvennlig samfunn
- 2 Samarbeidsavtale MAL

Bærekraftsmål

<Den veiledende teksten om hvert mål fjernes til fordel for hvordan ditt prosjekt svarer ut minimum ett av bærekraftsmålene. Skriv inn hvordan mål i folkehelseplanen og klima- og energiplanen realiseres i samsvar med bærekraftsmålene. Slett radene som ikke brukes slik at du kun står igjen med bærekraftsmål(ene) som du har svart ut. For mer informasjon: <https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal> >

	<i>Fattigdom handler om mangel på trygghet, forutsigbarhet, valgmuligheter og innflytelse. For å bekjempe fattigdom må den økonomiske veksten være inkluderende og fordeles jevnere blant land og befolkning. Den må skape bærekraftige jobber, og gi like muligheter til alle.</i>
	<i>Sult og feilernærings er den største helsetrusselen på verdensbasis. Matsikkerhet er å ha tilgang til nok mat, trygg mat og næringsrik mat, for å kunne leve et aktivt og sunt liv. Matsikkerhet handler både om hvor mye mat som er tilgjengelig i et samfunn og i hvilken grad mennesker har tilgang til den.</i>

<p>3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET</p> 	<p>Gjennom forebygging, behandling og å fremme mental helse og livskvalitet, skal arbeides med å redusere antall mennesker som dør for tidlig med en tredjedel innen 2030 (ikke smittsomme sykdommer og trafikkuhell), samt forebygge psykiske lidelser som angst, depresjon og selvmord.</p>
<p>4 GOD UTDANNING</p> 	<p>En god utdanning er grunnlaget for å forbedre menneskers liv. For å nå bærekraftsmålene trenger vi en skole som viser hvordan verdens utfordringer henger sammen. Bærekraftig utvikling som tverrfaglig tema skal legge til rette for å forstå grunnleggende dilemmaer og utviklingstrekk i samfunnet, samt hvordan de kan håndteres.</p>
<p>5 LIKESTILLING MELLOM KJØNNENE</p> 	<p>Ulikhet mellom menn og kvinner er spesielt synlig i fremtredende posisjoner. 1 av 3 kvinner rammes av fysisk eller seksuell vold. Seksuell og reproduktiv helse vektlegger muligheten til å leve ut sin seksualitet uten tvang eller diskriminering, samt muligheten for selvbestemmelse innen reproduktivitet.</p>
<p>6 RENT VANN OG GODE SANITÆRFORHOLD</p> 	<p>Fokus på bedre forvaltning av vannressurser lokalt, nasjonalt, regionalt og globalt, ved å måle graden av tilgang til rent vann og gode sanitærforhold. Dette innebærer målingen av hvor mye vann som blir brukt, hvor mye som er vernet og renses og gjenvunnet.</p>
<p>7 REN ENERGI TIL ALLE</p> 	<p>Energi er den største bidragsyteren til klimaendringer, gjennom utslipp av CO2 og andre klimagasser. Tilgang til energi står i sentrum av så nær som alle utfordringer og muligheter vi møter i dag. Det kan dreie seg om jobber, sikkerhet, klimaendringer, matproduksjon eller muligheter for økt inntekt.</p>
<p>8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST</p> 	<p>Å skape økonomisk vekst og nye arbeidsplasser gjennom anstendig arbeid er en forutsetning for bærekraftig utvikling. Anstendig arbeid er i FNs bærekraftsmål beskrevet som: arbeid som er produktivt, arbeid som gir en rettferdig inntekt, sikkerhet på arbeidsplassen og sosial beskyttelse til familier.</p>
<p>9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR</p> 	<p>Infrastruktur er den underliggende strukturen som må være på plass for at et samfunn skal fungere. Infrastruktur er en forutsetning for økning i vekst og produktivitet, og for forbedringer i utdannings- og helsetilbud. Teknologi og innovasjon anses som drivere til å løse miljømessige utfordringer.</p>
<p>10 MINDRE ULIKHET</p> 	<p>For å kunne skape en bærekraftig utvikling må vi redusere ulikheter mellom land, og innad i land. En rettferdig fordeling av et lands ressurser er nødvendig for å redusere fattigdom og skape stabile samfunn. Samtidig øker forskjellene mellom dagens befolkning både gjennom ulikhet i inntekt og formue, og i tilgang til skole, helsehjelp og muligheter.</p>
<p>11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN</p> 	<p>Urbanisering kan bringe med seg innovasjon og større effektivitet som igjen skaper økonomisk vekst i et land. Samtidig fører den raske urbaniseringen til at mange kjemper om de samme ressursene. Vanlige utfordringer i byer: for mye trafikk og luftforurensning, for lite penger til offentlige tjenester og mangel på gode boliger.</p>
<p>12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON</p> 	<p>Bærekraftig produksjon innebærer å minske ressursbruk, miljødeleggelse og klimagassutslipp når en lager en vare. I dag forbraker vi mer enn hva som er miljømessig bærekraftig. For å sikre gode levekår for nåværende og fremtidige generasjoner må også hver enkelt forbruke andre livsstil.</p>

<p>13 STOPPE KLIMAENDRINGENE</p> 	<p><i>Klimaendringer er et globalt spørsmål og kjenner ingen landegrenser. Derfor må vi også finne globale løsninger. I tillegg til å kutte i utslipp og fange og lagre CO2, må det satses langt mer på annen ren energi. 2 graders temperaturøkning er grensen for hva naturen kan tåle. Stiger temperaturen mer enn det vil klimaendringene bli ukontrollerbare.</i></p>
<p>14 LIVET I HAVET</p> 	<p><i>Marine næringer er viktige for å dekke økende etterspørsel etter mat, energi og medisin i framtiden. Slik byr havet også på muligheter for nye arbeidsplasser og økonomisk vekst. Regn, drikkevann, været, klimaet, mye av maten vår og til og med lufta vi puster inn er til syvende og sist regulert av havet.</i></p>
<p>15 LIVET PÅ LAND</p> 	<p><i>Over 80 prosent av alle dyr, planter og insekter som lever på land, bor i skogen. Målets hovedfokus er å bevare klodens biologiske mangfold, fremme bærekraftig bruk av ressursene og dele godene av genetiske ressurser rettferdig.</i></p>
<p>16 FRED, RETTFERDIGHET OG VELFUNGEREDE INSTITUSJONER</p> 	<p><i>Oppnå en betydelig reduksjon i alle former for vold, stanse overgrep og utnyttning, samt fremme rettsstaten. Utvikle velfungerende, ansvarlige og åpne institusjoner på alle nivåer som gir lydhøre, inkluderende, med-bestemmende og representative beslutningsprosesser. Målet skal også fremme og håndheve ikke-diskriminerende lover og politikk for bærekraftig utvikling.</i></p>
<p>17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE</p> 	<p><i>For å lykkes med bærekraftsmålene trengs det nye og sterke partnerskap. Myndigheter, næringslivet og sivilsamfunnet må samarbeide for å oppnå bærekraftig utvikling. Å gjøre tilgjengelig informasjon og kommunikasjon til innbyggerne i et land er også et viktig punkt på dette målet.</i></p>

<Vennligst ikke slett noe etter denne linjen>

Vil din kommune bli mer demensvennlig?

- Over 140 kommuner og flere servicenæringer deltar i Nasjonalforeningen for folkehelsens arbeid for et mer demensvennlig samfunn
- Med enkle grep kan også din kommune eller bedrift være med. Avtale og kursmateriell er gratis

ET MER
DEMENSVENNLIG
SAMFUNN

Nasjonalforeningen
for folkehelsen

Hvis alle kan litt
mer om demens,
vil hverdagen
bli mye enklere
for alle som er
berørte

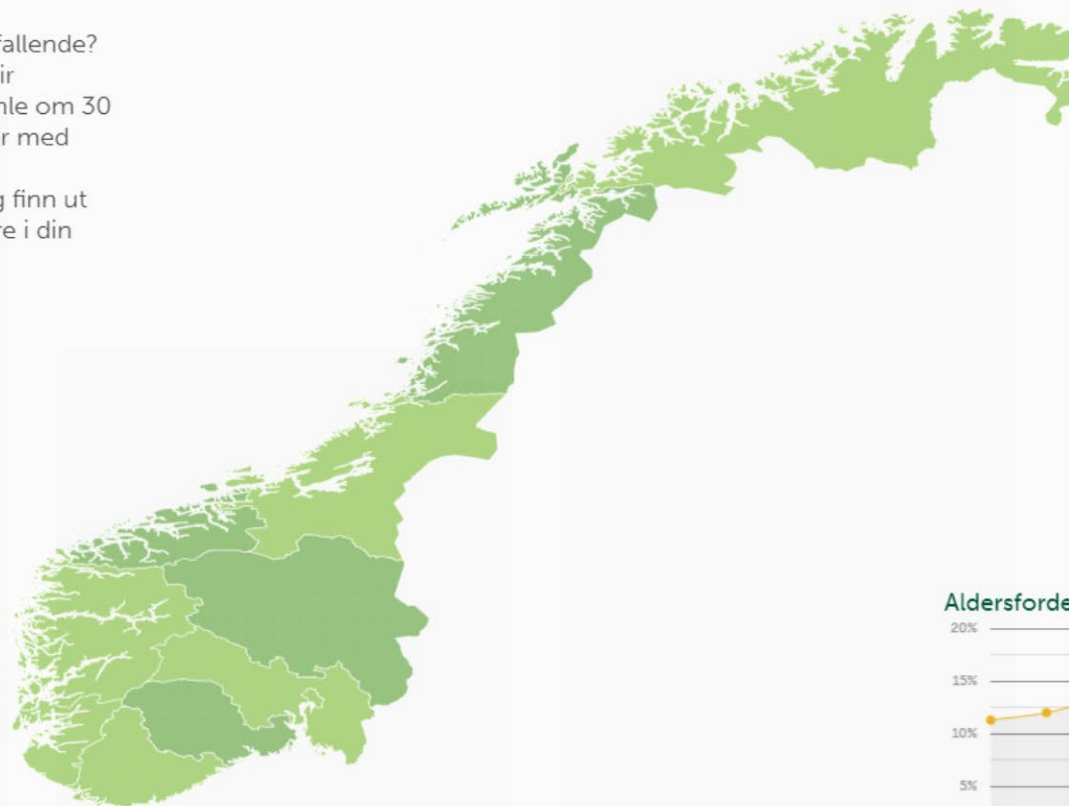

Hvorfor

- Ved å inngå avtale med Nasjonalforeningen for folkehelsen gir kommunen uttrykk for at den ønsker å legge til rette for at personer med demens opplever mestring og inkludering
- Personer med demens må bli møtt med forståelse, respekt og støtte
- Personer med demens skal ha mulighet til å være inkludert og delta i hverdagsaktiviteter, som å handle, bruke offentlig transport, delta i kulturaktiviteter og lignende

Hvor mange i Norge har demens?

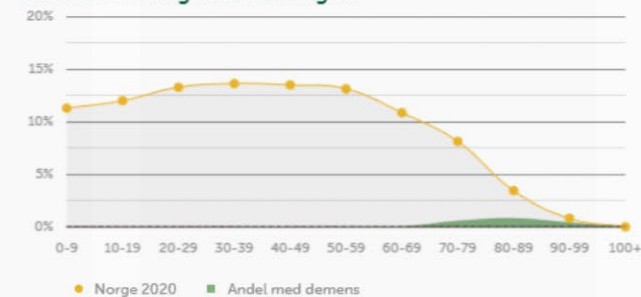
Er folketallet i kommunen økende eller fallende? Flytter ungdommen ut mens de eldre blir boende? Hvor mange nordmenn er gamle om 30 år? En eldre befolkning gir flere personer med demens og dermed et større behov for kompetanse og ressurser. Bruk kartet og finn ut hvordan forekomsten av demens vil være i din kommune fram mot 2050.

Personer med demens

Alder	Antall	♂	♀
30-64	2108	1057	1051
65-69	2008	783	1225
70-74	14493	8140	6353
75-79	16691	8349	8342
80-84	20380	8814	11566
85-89	23676	8370	15306
90+	21762	5567	16195

Aldersfordeling i befolkningen

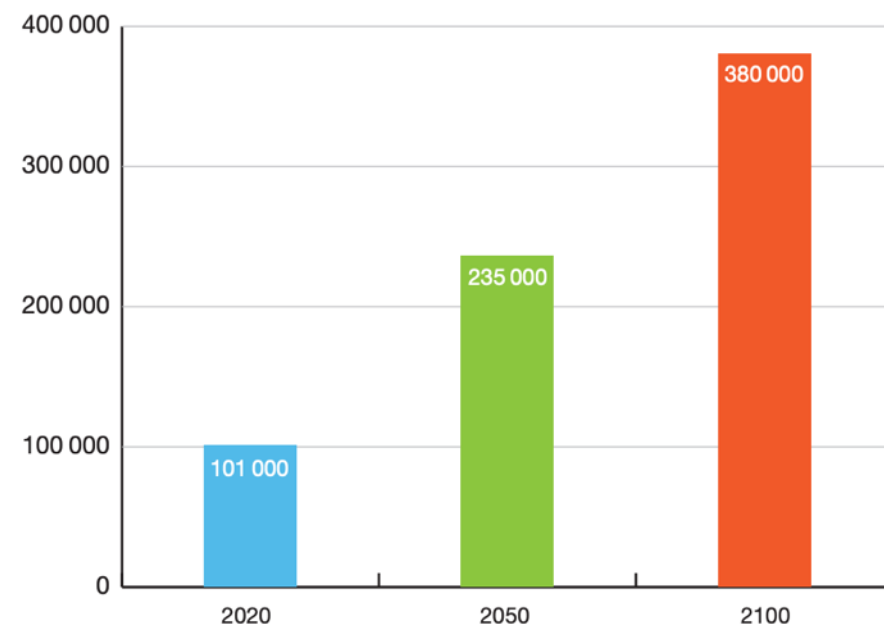
www.demenskartet.no

www.demenskartet.no

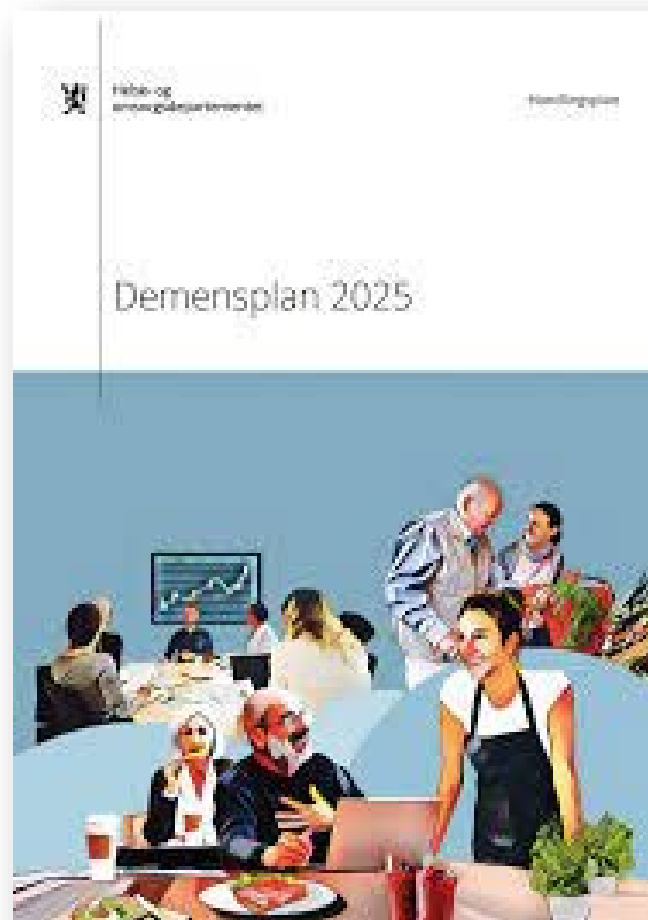
Over 100 000 med demens – og det øker

- 100 000 personer lever med demens.
- Det utgjør 14,6 prosent av befolkningen over 70 år
- Det er estimert en dobling av antallet som rammes av demens de neste tiårene

Kilde: Forekomst av demens i Norge (2020)

Aldersvennlig og demensvennlig samfunn

Hvordan

- Inngå avtale med Nasjonalforeningen for folkehelsen
- Kommunen oppretter og drifter en arbeidsgruppe
 - Arbeidsgruppen settes sammen av personer fra kommunen, næringsliv, frivillige og personer berørt av demens.

Man bør etterstrebe å få med en person med demens, en pårørende eller en representant fra Nasjonalforeningen for folkehelsens lokallag i arbeidet

- Arbeidsgruppen rekrutterer servicenæringer til å delta på kurs
- Arbeidsgruppen finner egnede personer til å holde kurs
- Servicepersonell kurses med gratis kursmateriell fra Nasjonalforeningen for folkehelsen.
Kursets varighet er ca.1 t
- Ved gjennomført kurs får bedrifter i kommunen et klistremerke som viser at ansatte har kunnskap om demens.

Mer informasjon på nettsiden:

- Slik gjøres det
- Arbeidsgrupper
- Rekruttering
- Mediearbeid
- Undervisning mm

<https://nasjonalforeningen.no/tilbud/demensvennlig-samfunn/>

< Tilbud og aktiviteter

Si ja til demensvennlig samfunn

Over 140 kommuner og flere servicenæringer deltar i vårt arbeid for et mer demensvennlig samfunn. Med enkle grep kan også din kommune eller bedrift være med. Avtale og kursmateriell er gratis.

Hvorfor bli med?

Et mer demensvennlig samfunn er avgjørende for noen og bra for alle. Personer med demens blir mer selvhjulpne og kan leve aktive liv lengst mulig. Ved å bli møtt med respekt og forståelse, vil personer med demens og deres pårørende oppleve trygghet, frihet og verdighet. Kunnskapen bidrar til at arbeidshverdagen til personer i ulike serviceyrker blir enklere, og kommuner og servicenæringer som deltar får et positivt omdømme.

[Se oversikt over demensvennlige kommuner >](#)

Fordeler

- Gratis opplegg for kommuner som er med
- Ferdig utviklet undervisningsmaterieell
- Skaper gode lokalsamfunn
 - Et mer demensvennlig samfunn er avgjørende for mange og bra for alle
- Samarbeid mellom ansatte i kommunen, næringslivet og frivilligheten
- Enklere for ansatte i servicenæringen å gjøre en god jobb
- Personer med demens og pårørende får det bedre
- God synlighet for servicebedrifter som er med

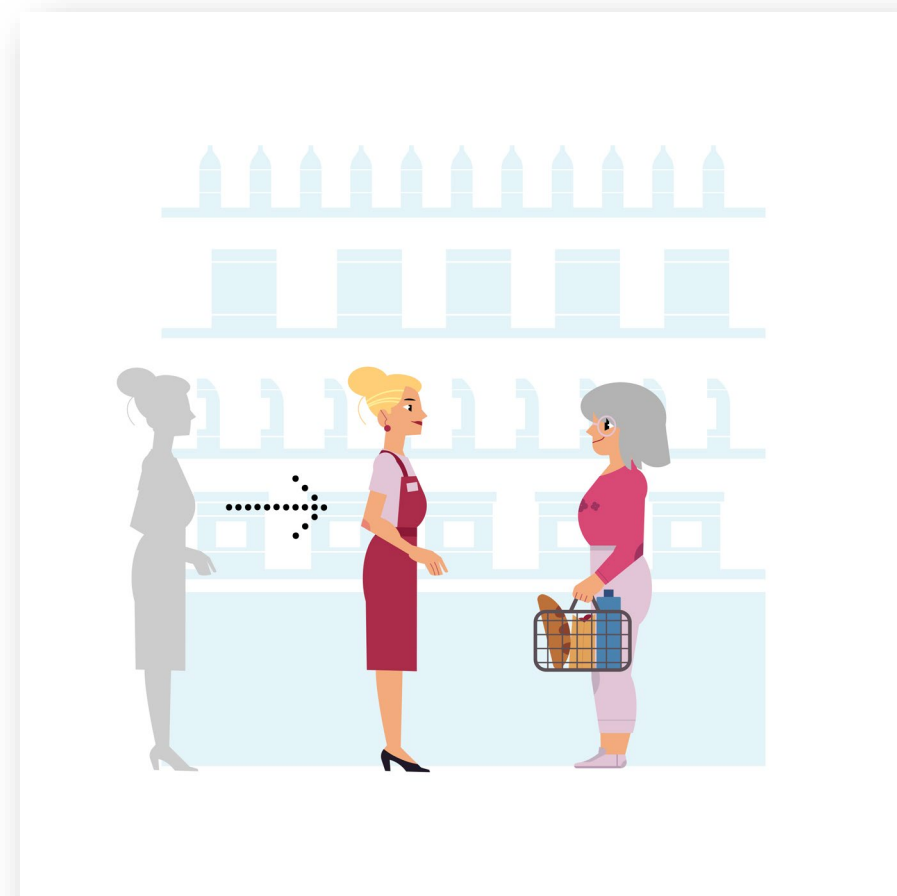

Takk for at du bryr deg!

Med din hjelp vil mennesker med demens få en bedre hverdag og du vil bidra til et mer demensvennlig samfunn.

For å inngå avtale eller ved spørsmål:

demensvennligsamfunn@nasjonalforeningen.no

DEMENSVENNLIG SAMFUNN

Samarbeidsavtale mellom Xxxx kommune og Nasjonalforeningen for folkehelsen

Denne avtalen er inngått mellom xxxx kommune i xxxx fylke og Nasjonalforeningen for folkehelsen og gjelder et langsiktig og forpliktende samarbeid for å skape et mer demensvennlig samfunn. Avtalen beskriver formål og partenes forpliktelser.

Bakgrunn

Over 100 000 mennesker i Norge har demens og over halvparten av disse bor i sine egne hjem. I årene som kommer vil stadig flere få demens og det er behov for å skape et mer demensvennlig samfunn. Mange med demens opplever isolasjon og ensomhet fordi samfunnet rundt ikke er tilstrekkelig tilrettelagt. Med ganske enkle tiltak vil mennesker med demens ha muligheter til å være mer aktive og selvhjulpne.

Formål

Avtalen skal legge til rette for at xxx kommune skal arbeide for å bli mer demensvennlig slik at mennesker med demens kan møte forståelse, respekt og støtte. De skal ha mulighet til å være inkludert og delta i hverdagsaktiviteter, som å handle, bruke offentlig transport, delta i kulturaktiviteter og lignende.

Ved å inngå denne avtalen gir kommunen uttrykk for at den ønsker å legge til rette for at personer med demens opplever mestring og inkludering. Arbeidet for et mer demensvennlig samfunn handler også om utformingen av fysiske omgivelser, kommunale tjenester og sosiale omgivelser. Personer med demens og deres pårørende har erfaringer og kompetanse som kan være til nytte i dette arbeidet.

Partenes forpliktelser i samarbeidet

Nasjonalforeningen for folkehelsen forplikter seg til å

- sørge for at det utarbeides og produseres relevant undervisningsmaterieell og at dette distribueres til kommunen

- bidra med materiell og innspill til strategi knyttet til mediearbeid for et mer demensvennlig samfunn
- bistå kommunen med profileringsmateriell, kommunikasjonstiltak og mobilisering i arbeidet med demensvennlig samfunn
- bidra med kunnskap og informasjon om demens, om kommunikasjon med personer med demens og hvordan ulike yrkesgrupper og andre kan bidra.

Xxxxx kommune forplikter seg til å

- planlegge og gjennomføre kurs i demensvennlig samfunn for relevante næringer, organisasjoner, samarbeidspartnere og yrkesgrupper
- bidra til at mennesker med demens opplever seg inkludert og involvert i lokalmiljøet og at de har mulighet til å delta i nødvendige hverdagsaktiviteter
- etablere en arbeidsgruppe som skal ha ansvaret for å utarbeide lokale planer for opplæring. Arbeidsgruppen
 - etterstreber å inkludere personer med demens og deres pårørende i gruppen. I kommuner som har demensforening eller helselag bør disse involveres.
 - kartlegger nøkkelorganisasjoner og næringer i lokalsamfunnet som er av betydning for hverdagslivet til personer med demens slik at disse kan få opplæring
 - svarer på en kort spørreundersøkelse ved årets slutt som viser hvor mange som har blitt kurset, hvilke næringer som har vært representert blant kursdeltakerne og om det har vært andre aktiviteter i kommunen i arbeidet for et mer demensvennlig samfunn. Nasjonalforeningen for folkehelsen vil bruke denne informasjonen til å synliggjøre resultatene

Denne avtalen er undertegnet i to eksemplarer. Hver part beholder ett eksemplar.

Signatur:

Signatur:

Sted og dato:

Sted og dato:.....

Ordfører

Generalsekretær Mina Gerhardsen

XXXX kommune

Nasjonalforeningen for folkehelsen